

1. Történelem, gazdaságtörténet, művelődéstörténet, helytörténet, tudománytörténet, szociológia
 2. Irodalomtörténet és kritika
 3. Nyelvészet (magyar és finnugor)
 4. Néprajz, szociográfia
 5. Nemzetiség, nemzetiségpolitika, etnikum, emigráció, nacionalizmus
 6. Teológia, egyháztörténet, egyházművészet
 7. Képző- és iparművészet, fotóművészet, építőművészet, építészet, műemlékvédelem, művészettörténet
 8. Zene, zenetudomány, tánc, táncművészet, balett
 9. Színház, film, előadóművészet
 10. Környezet- és műemlékvédelem
 11. Kultúrpolitika, kulturális- és sportélet, oktatás, ezek intézményei, szervezetei, kulturális események
 12. Magyar származású alkotók, neves személyiségek biográfiai adatait közlő cikkek
- Jelenleg az információs cédulákat és az indexet hagyományos formában nyomtatott kiadványként terjesztjük, elkészült azonban a mikrokártyán forgalmazható változat is.

A vázolt hungarika feltáró munkálatok már folynak, teljes kifejlesztésük még több évet vesz igénybe, mindenesetre azonban a jövőben egy koncentrált, a mainál szervezettebb hungarika tájékoztatási apparátus és tevékenység kialakítását teszik majd lehetővé.

Kovács Ilona

A magyarságtudomány új olasz folyóirata: Rivista di Studi Ungheresi.
Carucci Editore, Roma, 1987.

Köpeczi Béla művelődési miniszter római díszdoktori kitüntetése alkalmával, 1987. február elején került sor az új olasz magyarságtudományi (hungarológiai) folyóirat, a Rivista di Studi Ungheresi első számának bemutatójára a Római Tudományegyetemen, neves olasz professzorok és számos diák jelenlétében. A folyóirat a kilenc, magyar nyelv és irodalom illetve finnugrisztikai tanszékkal rendelkező olasz állami egyetemet egyesítő, 1985-ben megalakult római központú, olaszországi Hungarológiai Kutatóközpont (Centro Interuniversitario per gli Studi Ungheresi in Italia) évkönyveként jelenik meg, tíz ív terjedelemben, a Római Tudományegyetem (La Sapienza) Sárközy Péter vezette Magyar Tanszékének szerkesztésében.

Az első szám bevezetőjében Antonio Ruberti professzor, a 13 karral és 150.000 diákkal rendelkező legnagyobb olasz egyetem rektora kiemelte, hogy a római Hungarológiai Központ és az új szaktudományi folyóirat azt a nemes hagyományt kívánja felújítani, melyet a múlt század végén Fraknoi Vilmos püspök által alapított Római Magyar Történelmi Intézet kezdett meg a magyar–olasz történelmi és kulturális kapcsolatok kutatásában, melynek a XX. század első felében olyan kiváló kutatói voltak, mint Várady Imre, Koltay-Kastner Jenő és Szauder József, illetve olyan jeles kiadvá-

nyai, mint a Magyar Akadémia Gerevich Tibor által szerkesztett évkönyvei, vagy az olasz nyelvű „Corvina” folyóirat, illetve a felszabadulás után Kardos Tibor által szerkesztett római „Janus Pannonius”, melynek munkatársai között találjuk Lukács Györgyöt, Fülep Lajost, Kerényi Károlyt és a magyar irodalom sok jeles képviselőjét, Weöres Sándort, Vas Istvánt, Ottlik Gézást stb.

Az új hungarológiai folyóirat az olaszországi magyarságtudományi kutatások központi szakfolyóirata kíván lenni, publikálási lehetőséget nyújtva minden olyan olasz történésznek, irodalmárnak, társadalomkutatónak, folkloristának stb., aki saját kutatási területén a magyar kultúra történetével kapcsolatos kérdések feldolgozásával is foglalkozott, hogy kutatása eredményeit itt közölhesse. Így találunk a Rivista di Studi Ungheresi első számában nem egy igen érdekes és értékes közleményt neves olasz zene-tudóstól (Massimo Mila), filozófustól (Gianni Vattimo), sinológustól (Anna Bujatti) Kodály Zoltánról, „az utolsó ffonascusról”, a budapesti Kulturális Fórumról, a nagy olasz költő, Giuseppe Ungaretti esetleges magyar (ungherese) származásáról (Mario Petrucciani), illetve Balázs Béla kínai meséinek igazi filológiai forrásáról (Richard Wilhelm, 1921-ben Jénában megjelent Chinesische Volksmärchen c. kötetét dolgozta át Balázs).

A Rivista di Studi Ungheresi első helyen közli Klaniczay Tibor, a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság főtítkára tanulmányát a magyar irodalomnak a Duna-völgyi népek kultúrájában betöltött szerepéről. Klaniczay professzor tanulmányában rámutat, hogy a felvilágosodás és a romantika előtti korokban igen helytelen az egyes irodalmi műveket és szerzőket „nemzetiség” szerint megítélni, hiszen az egyaránt horvát származású és magyarul egyaránt jól beszélő Zrínyi testvérek közül az idősebb Miklósból magyar, Petár Zrínyiből pedig horvát költő lett azon egyszerű okból, hogy a két testvér így osztotta fel egymás között a horvátországi birtokokat. Klaniczay Tibor részletesebben foglalkozik a magyar középkori és reneszánsz kultúra közép-európai történeti jelentőségével, de kitér a XVIII. század végi, XIX. századi szláv és román nemzeti irodalmi mozgalmak kifermálódásának bemutatására is, melyeknek első kiindulópontja az akkor még német–magyar városnak számító Pest-Buda volt. Itt írta műveit Ján Kollar, a pesti egyetemi nyomdában jelentette meg a román nemzeti gondolat fő műveit Gheorghe Sincai és Samuel Micu-Klein, itt lett magyar költővé Petrovics István gyermeke, Petőfi Sándor.

Klaniczay Tibor a magyar kultúra és irodalom közép-európai tanulmányozásának fontosságát kiemelő tanulmányát három, Buda visszafoglalása 300. évfordulójára emlékező tanulmány követi. Silvano Cavazza triesti történész a dalmáciai származású olasz humanista, Tranquillus Andronicus érsek magyarországi tevékenységét mutatja be tanulmányában egy levéltári felfedezést ismertetve, Andronicus V. Pius pápához intézett, Magyarország felszabadítását kérő episztoláját. Raoul Gueze professzor, az olasz állami levéltárak főigazgatója a Buda visszafoglalásával kapcsolatos olasz levéltári leltőhelyeket ismerteti, részletesen elemezve az egyes forrásokat. A Buda visszafoglalása kapcsán közölt tanulmányokat Fábíán Zsuzsa nyelvtörténeti tanulmánya zárja, melyben „a több is veszett Budánál” olasz mondás kialakulását kíséri végig az olasz nyelv- és szótártörténetben.

A tanulmányokat és kisebb közleményeket Tomaso Kemény neves neoavantgarde költő Kosztolányi- és Veress Miklós-versfordításai követik, melyekhez a fordító igen

alapos és mély stíluselemző tanulmányt is mellékel. A szerkesztők kiemelik, hogy az új olasz hungarológiai folyóirat nem vállalhatja a magyar irodalom és költészet olaszországi népszerűsítését, hisz erre más fórumok létesültek, legutóbb pl. a magyarországi Lapkiadó Vállalat által kiadott kétnyelvű Magyar–olasz szemle (*Gazzetta italo–ungherese*), ám Tomaso Kemény Kosztolányi-fordításainak közlésével alá kívánták támasztani azt az állítást, hogy a magyar költészetnek csak akkor lehet igazi sikere Olaszországban, ha igazi költők vállalkoznak a fordítás nehéz munkájára.

A kisebb közlemények között találjuk a nagy francia történész, Fernand Braudel Szűcs Jenő „Európa három történelmi régiója” c. tanulmánykötete 1985-ös párizsi kiadásához írt előszavának olasz fordítását, valamint Jászay Magda ismertetését az immár 15 éve folyó magyar–olasz művelődéstörténelmi kutatásról, melynek keretében eddig öt tanulmánykötet látott napvilágot a firenzei Olschki és a magyar Akadémiai Kiadó gondozásában, kétezer oldal terjedelemben – sajnos, kizárólag csak olasz nyelven. A beszámolókat Sárközy Péter tanulmánya zárja az olaszországi hungarológiai kutatások kétszázéves mérlegét adva Kalmár György 1773-ban Rómában megjelent tanulmánykötetétől a magyar–olasz összehasonlító irodalomtudomány legnagyobb alakja, Szauder József útmutató életművének ismertetéséig.

A tanulmánykötet utolsó harmada az olaszországi magyar irodalomtörténelmi és kultúrtörténelmi kiadványok (Petőfi Sándor verseinek 1985-ben megjelentetett, Paolo Santarcangeli által fordított új kiadásáról, Schulhof Izsák Meghilla der Ofen-ének és Lukács György naplójának olasz kiadásáról, valamint jelentős magyar és nemzetközi hungarológiai kiadványokról, a magyarországi cisztercita rend történetéről, Pásztor Lajos római levéltáros vatikáni levéltári kutatásairól stb.) ismertetése.

A folyóiratot az utóbbi két év legjelentősebb hungarológiai kongresszusairól készült beszámolók zárják.

Az új olaszországi hungarológiai folyóirat, a *Rivista di Studi Ungheresi* első száma jól tükrözi a szerkesztők szándékát: olyan szaktudományi folyóiratot fenntartani, mely profiljában és érdeklődési körében jól illeszkedik az olaszországi idegen filológiai szakfolyóiratok, illetve a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság szakfolyóiratai sorába. Egyszerre kíván magas szinten tudományos műhely lenni és olyan szakfolyóirat, mely változatossága, európai kitekintése, olasz vonatkozásai (Ungaretti és Olaszország stb.) miatt azoknak a kutatóknak az érdeklődését is felkeltheti, akik eddig még nem foglalkoztak hungarológiai kérdésekkel.

A folyóiratot háromtagú szerkesztőbizottság szerkeszti (Gianpiero Cavaglià, Torino, Amedeo di Francesco, Nápoly, Sárközy Péter, Róma), s a jónevű római Carucci kiadó jelenteti meg és terjeszti. A rendszeres megjelenés és szaktudományi terjesztés fő záloga, hogy a folyóirat tulajdonosa a legnagyobb olasz állami egyetem, illetve az Egyetemi Központ, mely révén az új magyarságtudományi folyóirat ezután megtalálható lesz minden nagyobb olasz város közkönyvtárának tudományos olvasójában.

Bízunk benne, hogy az 1985-ben megalakult olaszországi Hungarológiai Központ tevékenysége és az új szaktudományi folyóirat, a *Rivista di Studi Ungheresi* révén megvalósul Szauder József professzor kívánsága, hogy a magyar–olasz művelődéstörténelmi kapcsolatok ténye „hit dolgából a tudomány tárgya” lesz.

M. T.